

INLEIDING THEATER

REGELING VIERJARIGE SUBSIDIES

KUNSTENPLAN 2017-2020

Inleiding Theater

Aanvragen en toekenningen in het kort

De commissie Theater kreeg 45 aanvragen ter beoordeling voorgelegd. Vijf van deze aanvragen zijn ook aan een andere commissie voorgelegd voor co-advies.

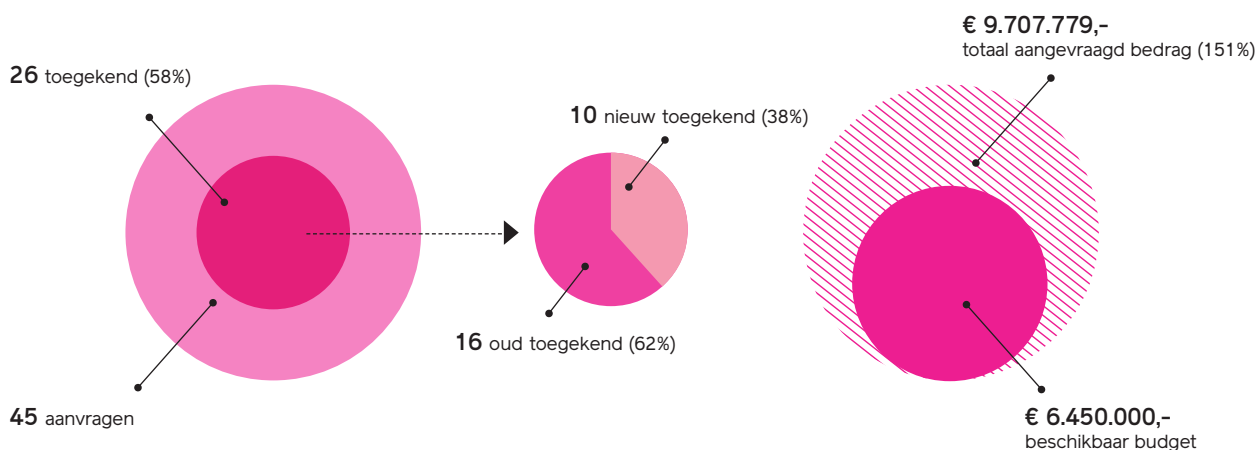
- In totaal vragen de 45 organisaties € 9.707.779 aan, gemiddeld € 215.700 per jaar per aanvrager. Het in de komende periode voor theater beschikbare budget bedraagt € 6.450.000.
- 21 aanvragers (47%) ontvangen in de lopende periode geen vierjarige subsidie van de gemeente Amsterdam. Drie van hen dienden voor de periode 2013-2016 wel een aanvraag in voor vierjarige subsidie, maar zagen deze niet gehonoreerd. Achttien organisaties vragen voor het eerst vierjarige subsidie aan in het kader van het Kunstenplan.
- De 24 aanvragers die in de periode 2013-2016 al vierjarige subsidie ontvangen vanuit het gemeentelijke Kunstenplan vragen samen € 7.185.739 per jaar aan voor de periode 2017-2020. Dat is 33% meer dan zij in de lopende subsidieperiode ontvangen.

De commissie is van oordeel dat 26 aanvragers voor subsidie in aanmerking komen. Het beschikbare budget was toereikend om al deze aanvragen geheel of gedeeltelijk te honoreren. Onder de honoreringen zijn tien nieuwe aanvragers. Negentien aanvragers werden op grond van de beoordeling op de criteria niet subsidiabel geacht, waaronder acht organisaties die in de huidige kunstenplanperiode wel vierjarige ondersteuning ontvangen.

Overzicht aanvragen Theater

Toekenningen Totaal aantal toekenningen tegenover totaal aantal aanvragen

Bedragen Totaal aangevraagd bedrag tegenover totaal beschikbaar bedrag

THEATER

Naam	Aangevraagd (in euro's, per jaar)	Toegekend (in euro's, per jaar)	Overgehevelde stadsdeelgelden (in euro's, per jaar)	Totaal toegekend (in euro's, per jaar)
Afro Vibes	120.000	0	0	0
Amsterdams Kleinkunst Festival	80.000	60.000	0	60.000
Amsterdamse Bostheater	280.000	250.000	0	250.000
Caspar Rapak	49.750	0	0	0
Compagnie Karina Holla	27.000	0	0	0
De Kleine Komedie	595.000	500.000	0	500.000
De Krakeling	1.093.250	1.093.250	0	1.093.250
De Nieuw Amsterdam	143.000	0	0	0
De Rode Hoed	175.000	0	0	0
De Theaterdagen	140.000	120.000	0	120.000
De Warme Winkel	200.000	200.000	0	200.000
DEGASTEN	151.510	130.000	0	130.000
Feikes Huis	60.000	60.000	0	60.000
Golden Palace	90.000	0	0	0
ITs Festival	135.000	0	0	0
Likeminds	232.000	232.000	0	232.000
Maatschappij Discordia	150.000	0	0	0
Mike's Badhuistheater	79.243	0	0	0
mugmetdegoudentand	210.000	210.000	0	210.000
Oostblok	397.000	0	0	0
Orkater	610.390	540.000	0	540.000
Over het IJ Festival	295.000	195.000	0	195.000
Pels / Jakop Ahlbom	200.000	125.000	0	125.000
St. Amsterdams Marionetten Theater	44.000	0	0	0
Stichting De Gemeenschap	40.000	40.000	0	40.000
Stichting Dood Paard	274.530	245.000	0	245.000
Stichting Julius Leeft!	256.875	0	0	0
Stichting Kata	80.000	0	0	0
Stichting Nieuwe Helden	150.000	130.000	0	130.000
Stichting RAST	199.992	160.000	0	160.000
STIP theaterproducties	80.000	80.000	0	80.000
Storytelling Centre	57.500	0	0	0
Studio 52nd	117.500	0	0	0
't Barre Land	120.000	0	0	0
Tafel van Vijf	138.803	80.000	0	80.000
Theater Bellevue	1.232.532	1.232.532	0	1.232.532
Theater Na de Dam	30.000	0	0	0
Theater Terra	75.000	0	0	0
Theaterzaken Amsterdam	225.000	0	0	0
Third Space	100.000	80.000	0	80.000
Ulrike Quade Company	80.000	80.000	0	80.000
Urban Myth	197.492	122.000	0	122.000
VIG	155.412	80.000	0	80.000
ZEP-Projecten	90.000	90.000	0	90.000
Zinaplatform	450.000	315.000	0	315.000
Totalen	9.707.779	6.449.782	0	6.449.782

Algemeen beeld

Amsterdam kent een zeer levendige theatercultuur. Naast podia, festivals, intermediairs en ontwikkelorganisaties zijn er vele onafhankelijke theatergezelschappen actief in de kleinere en middelgrote zalen, van het al langer bestaande Dood Paard en Mugmetdegoudentand tot relatieve nieuwkomers als DEGASTEN en Stichting Nieuwe Helden. De vele theaterorganisaties staan samen garant voor een rijk, divers aanbod. Het valt de commissie op dat zelfs onder de bezuinigingen van de afgelopen jaren de spelers in het Amsterdamse theaterveld hun artistieke drive onverminderd hebben doen gelden. De commissie heeft met waardering kennisgenomen van de plannen waarmee deze organisaties zich de komende vier jaar nog steviger willen verankeren in de stad Amsterdam.

De commissie signaleert in het veld een aantal opvallende verschuivingen. Zo verbinden meer podia, festivals en gezelschappen zich met maatschappelijke en culturele partners in de stad, geven aanvragers meer blijk van een cultureel divers bewustzijn en vinden vooral nieuwe organisaties aansprekende nieuwe samenwerkingsvormen. De manier waarop bijvoorbeeld De Warme Winkel zich een plek verwerft in de stad in samenwerking met culturele partners dwingt bewondering af. Een podium als Theater Bellevue slaagt erin de samenhang in de Amsterdamse cultuursector te vergroten door zich te verbinden met vele theatergezelschappen, festivals en andere podia. Van de gehonoreerde aanvragers heeft ruim een kwart een uitgesproken cultureel divers karakter, waaronder de nieuwkomers in het Kunstenplan VIG, ZEP en DEGASTEN, naast al meer gevestigde namen als Likeminds, Urban Myth, Theater Rast en Zina.

Met haar keuzes heeft de commissie de gesignaleerde positieve ontwikkelingen voor de komende vier jaar willen verankeren in beleid. De commissie is van oordeel dat 26 aanvragen voor subsidie in aanmerking komen. Deze aanvragen kunnen binnen het beschikbare budget geheel of gedeeltelijk worden gehonoreerd. De commissie komt hiermee tot een veelkleurig, sterk, evenwichtig theaterveld dat deelnemers kansen biedt zich de komende vier jaar verder te ontwikkelen. Ze adviseert aanvragers voldoende toe te rusten en maakt tegelijkertijd ruimte voor nieuwkomers. De commissie adviseert alleen de meest positief beoordeelde organisaties te honoreren, waar de artistiek-inhoudelijke kwaliteit, zakelijke kwaliteit, publieksbereik en belang voor de stad in onderlinge samenhang bijdragen aan de gewenste ontwikkelingen in het Amsterdamse theaterveld. Hierbij houdt de commissie rekening met het huidige kwaliteitsniveau van de sector en de specifieke uitdagingen waarvoor deze zich ziet gesteld.

Van de 45 aanvragen adviseert de commissie er negentien niet te honoreren, op grond van een te lage totale waardering. Getoetst aan de verschillende criteria bevatten deze aanvragen voor de commissie te veel zwakke aspecten dan wel substantiële punten van kritiek om vertrouwen te kunnen hebben in de kwaliteit en haalbaarheid van de voorgenomen activiteiten.

Artistiek-inhoudelijke kwaliteit

De commissie constateert dat de aanvragen zich kenmerken door een grote diversiteit. Onder de aanvragers zijn podia, gezelschappen, producenten, ontwikkelplatforms en festivals. Zij vertegenwoordigen een breed aanbod, bestaande uit jeugd- en jongerentheater, mime, poppen- en objecttheater, fysieke beeldende voorstellingen, tekst- en locatietheater, maatschappelijk-theatrale projecten, kunstprojecten en urban actions voor de publieke ruimte, vertelvoorstellingen, cabaret en kleinkunst. Het verheugt de commissie dat vele makers ervoor kiezen verhalen te vertellen uit de verschillende culturen die Amsterdam rijk is en dat zij veelvuldig aansluiting

zoeken bij actuele maatschappelijke thema's. Ook reflecteren steeds meer organisaties met hun werk op wat er in de maatschappij speelt, door bijvoorbeeld nieuwe presentatievormen te ontwikkelen of inhoudelijk vernieuwende keuzes te maken. Zo toont Stichting Nieuwe Helden zich een pionier waar het gaat om het verbinden van theater aan technologische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Deze toegenomen maatschappelijke betrokkenheid leidt er ook toe dat gezelschappen en podia steeds beter weten aan te sluiten bij een cultureel diverse doelgroep. Een uitgelezen voorbeeld is theatergroep VIG van Raymi Sambo, die op een aanstekelijke wijze 'zwarte verhalen met een gekleurde cast' brengt voor een breed publiek. Ook de plannen van Likeminds getuigen volgens de commissie van een frisse kijk op diversiteit, juist omdat Likeminds de veelkleurige realiteit waarin we leven als een vanzelfsprekende voedingsbodem voor haar werk beschouwt. Een podium dat nadrukkelijk zelf op zoek gaat naar nieuwe doelgroepen is de Krakeling, dat zijn activiteiten niet beperkt tot het eigen theater maar actief scholen opzoekt in de hele stad.

Op het gebied van talentontwikkeling ziet de commissie positieve ontwikkelingen terug bij diverse aanvragers. Gezelschappen als Likeminds en DEGASTEN en organisaties als Orkater, STIP theaterproducties en het Over het IJ Festival positioneren zich nadrukkelijk als begeleiders van talent. Zij maken zich hard voor de verdere ontwikkeling van talentvolle makers, spelers en groepen. De commissie is hier verheugd over, omdat het de kwaliteit van het theaterveld in alle lagen stimuleert en deze kwaliteit ook voor aanstormende generaties veiligstelt.

Een knelpunt dat de commissie signaleert op het gebied van talentontwikkeling heeft betrekking op de samenhang aan activiteiten. Er worden weliswaar vele goede initiatieven ontplooid, maar aanbod en vraag sluiten weinig op elkaar aan. De producerende organisaties en de podia die zich bezighouden met het begeleiden van jong talent weten elkaar slecht te vinden, of een structurele kijk op samenwerking ontbreekt; veel initiatieven vinden ad hoc plaats. Hierdoor is doorstroming van talent binnen de Amsterdamse theaterinfrastructuur nog onvoldoende gegarandeerd. De commissie meent dat de organisaties die zich bezighouden met talentontwikkeling er goed aan zouden doen gezamenlijk na te denken over structureler vormen van samenwerking.

De commissie is ten slotte blij met de overwegend sterke aanvragen van de podia in Amsterdam, waarin zij zich duidelijk bewust tonen van hun positie in de stad. Ze bieden een belangrijke basis voor het aanbod en de verbindingen in Amsterdam. Met 'huizen' als De Kleine Komedie, Theater Bellevue en de Krakeling is Amsterdam verzekerd van de zorg voor een evenwichtig aanbod voor een breed theaterpubliek. Meer en meer tonen deze theaters zich ook aanjagers van samenwerking en talentontwikkeling.

Zakelijke kwaliteit

De commissie constateert onder de aanvragers in het algemeen een gezonde ambitie op zakelijk vlak. Steeds meer organisaties beseffen het belang van goed werkgeverschap. Wel valt de commissie op dat veel aanvragers hun financiën onvoldoende op orde hebben. De commissie ziet bij een aantal aanvragers langetermijnschulden, teruglopende private middelen uit fondsen en afnemende publieksinkomsten. Veel aanvragers zijn in hoge mate afhankelijk van sponsoring en subsidies; de commissie wijst op het belang van een goed gespreide financieringsmix. Zij spreekt zich dan ook positief uit over organisaties die op dit vlak een creatief ondernemerschap

tonen. Mugmetdegoudentand bijvoorbeeld toont zich sterk als ondernemer, waarbij vooral de wijzen om eigen inkomsten te verwerven, zoals een samenwerking met private partijen en uitbreiding van het televisienetwerk, tot de verbeelding spreken.

Risico's blijken in veel ondernemingsplannen onderbelicht. De commissie constateert met zorg dat door de bezuinigingen een aantal organisaties inteert op de financiële middelen. Veel aanvragers nemen zich een zeer hoog aantal activiteiten voor, terwijl niet wordt aangetoond dat hiervoor de financiering kan worden gevonden of dat de organisatie zo'n grote productie aankan. De commissie adviseert organisaties vaker te kiezen om minder te produceren ten gunste van de financiële gezondheid. Ook zouden organisaties meer rekening moeten houden met tegenvallende resultaten door bijvoorbeeld lagere uitkoopsommen of publieksinkomsten; in veel plannen ontbreekt een strategie voor het geval van tegenvallende inkomsten.

De commissie had in de aanvragen graag meer reflectie gelezen op de gevolgen van de bezuinigingen in de afgelopen periode. Vooral voor aanvragers die in de huidige periode zijn opgenomen in het Amsterdamse Kunstenplan had het voor de hand gelegen de effecten van de bezuinigingen, ook door andere overheden, te benoemen en waar mogelijk te duiden.

Met betrekking tot de inrichting van het toezicht valt de commissie op dat de verantwoordelijkheden van het bestuur in veel aanvragen onderbelicht blijven, evenals de verhouding tussen toezicht en artistieke en zakelijke leiding. Het valt ook op dat bij veel organisaties dezelfde bestuursleden actief zijn. Een ontwikkeling die wel positief in het oog springt, is dat jonge makers vaak kiezen voor een bestuur dat hen kan helpen zich te positioneren in de markt. Zolang deze besturen ook een actieve sturende rol bekleden in de organisatie lijkt de commissie dit waardevol. In enkele gevallen wordt een overgang waargenomen van een bestuursmodel naar een raad-van-toezichtmodel.

Ten slotte constateert de commissie dat veel aanvragers nog weinig actief beleid voeren om de culturele diversiteit van personeel en bestuur (of raad van toezicht) te vergroten. Een positieve uitzondering vormen Zina, DEGASTEN en Urban Myth; bij de laatste is diversiteit vertegenwoordigd in zowel bestuur als personeelsbestand.

Publiek

De commissie heeft veel aandacht voor de wijze waarop organisaties met hun publiek omgaan. Inzicht in de bestaande en nieuwe doelgroepen acht zij voor elke organisatie van wezenlijk belang. De manier waarop geproduceerd aanbod wordt gekoppeld aan een potentieel publiek door middel van marketingactiviteiten kan immers het verschil uitmaken tussen een mondjesmaat bezochte en een uitverkochte voorstelling. De artistiek-inhoudelijke visie van theaterorganisaties heeft de commissie steeds beschouwd in relatie tot het beoogde publiek: weten aanvragers voor wie ze willen spelen, hoe sluit hun aanbod aan op het publiek, hoe draagt de keuze voor een zaal of locatie bij aan het aantrekken van bezoekers? Een aanvrager die hier zeer goed mee weet om te gaan is Zina, waar een duurzame publieksopbouw een van de drijfveren vormt voor de organisatie; komt het publiek niet naar Zina, dan zoekt Zina dat publiek wel op in de wijken. Haar publiek wijkt dan ook zichtbaar af van het reguliere theaterpubliek, en loopt veel meer door de sociale en culturele lagen heen.

Helaas moest de commissie signaleren dat er in veel ondernemingsplannen beperkt aandacht is voor een duurzame, op de lange termijn gerichte opbouw van publiek en dat de binding met het publiek in de stad nog te vaak ontbreekt. De commissie heeft er waardering voor dat veel theaterorganisaties erin slagen per activiteit veel bezoekers te trekken, maar merkt op dat het nog vaak gaat om incidentele bezoeken; om publiek ook vast te houden zijn iets meer inspanningen nodig. Op het gebied van marketing kan bij veel aanvragers nog een flinke slag worden gemaakt. Veel marketingplannen zijn te weinig concreet uitgewerkt of organisaties beperken zich tot de geijkte marketingmiddelen, in plaats van te kiezen voor spannende nieuwe strategieën. Gedegen publieksonderzoek wordt daarnaast maar mondjesmaat gedaan – of er wordt nauwelijks op gereflecteerd.

Belang voor de stad: verbinding en spreiding

De commissie oordeelt zeer positief over de aanvragers die zich actief tonen in het leggen van een verbinding met de stad, haar thema's en inwoners, en/of die hun activiteiten spreiden over de stad.

Hoewel de verbinding met de stad in de ogen van de commissie nog wat langzaam op gang komt, neemt de commissie hier enkele positieve ontwikkelingen waar. De manier waarop bijvoorbeeld Zina de ontmoeting tussen inwoners van de stad stimuleert en samenwerkt met culturele en maatschappelijke partners is voorbeeldstellend. Ook De Warme Winkel ademt in zijn plannen voor de komende periode de geest van de stad. De Gemeenschap gaat in haar activiteiten expliciet in op stedelijke vraagstukken, vooral in haar culturele salons, waar ook ruimte is voor verbinding met bewoners. Ook het Over het IJ Festival geeft blijk van een grote gevoeligheid voor actuele thema's die leven in de stad en de samenleving.

Op het gebied van spreiding dringt voorzichtig het besef door dat het van belang is de stad in te trekken en ook in de stadsdelen buiten Centrum en Zuid activiteiten te ontplooiën. Bij verschillende aanvragers ziet de commissie dit terug.

Colofon

Uitgave

Amsterdams Fonds voor de Kunst

Redactie en samenstelling

Amsterdams Fonds voor de Kunst

Eindredactie

Lonneke Kok, moretxt.nl

Vormgeving

Piraña grafisch ontwerp, www.pirana.nl

Amsterdams Fonds voor de Kunst

Postadres

Postbus 1079

1000 BB Amsterdam

Tel: 020 – 520 05 20

www.amsterdamsfondsvoordekunst.nl / www.afk.nl

secretariaat@afk.nl

www.facebook.com/afk020

twitter.com/AFK020

instagram.com/afk020/

© Amsterdams Fonds voor de Kunst 2016

Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.